

Lyø kirkegård

Lærer Aksel Larsen

Man kan vise så mange moderne kirkegårde frem, og man kan på gamle, hæderkronede kirkegårde fremvise nye afdelinger eller gravgårde af et vist særpræg, — og så kan det dog godt være, at det bliver een af de små landsbykirkegårde i et „fjernt“ og tildels „forglemmt“ samfund, at man finder det helt rigtige: harmoni, fred, orden og selvfølgelighed. Kirkegårdsinteresserede, som med båden fra Fåborg, eller som på anden måde kommer til *Lyø*, der vandt sin herostratiske berømmelse hin majnat i året 1223, da kong *Valdemar* her blev taget til fange, kan ikke undgå at betages af, hvad der her vises af kirkegårdskultur, så ligefremt og selvfølgeligt.

Øen har kun 312 indbyggere, og kirken er fra 1613, våbenhuset dog først fra 1642. Begge er opført i kamp og sat i kalk. Kirkegården er (som adskillige andre på de sydfynske øer) næsten cirkelrund med en diameter på ca. 50 meter, — det er ikke usandsynligt, at det er strategiske årsager, der har givet den denne form. Den er på alle sider omgivet af kampestensgærder, der er opbygget uden mørtel el. l., og som falder så smukt sammen med de andre kampestensgærder i ukløvede materialer, der karakteriserer *Lyø* bys haveegn. Vejen fra båden går forbi kirkegården, men ellers er denne omgivet af haver for præsten og gårdmand samt af skolens legeplads. Hegnene er bevokset med syrener og vildroser samt hyld m. m. og giver en naturlig og harmonisk ramme om kirkegården, — lidt vedbend snor sig ind deri.

Kirkegården rummer kun halvtredje hundrede gravsteder, og det er så karakteristisk (se fig. 114—15), at de så godt som alle er ens indrettet med buksbomindhegninger, der holdes ganske lave og snubbes af i hjørnerne, og fordi gravene ligger ganske tæt, hjælper til med, at der ikke er væsentlige gener ved begravelser. Det morsomme er, at denne ensartethed og harmoni, som iøvrigt også har fostret temmelig ensartede og beskedne gravmæler,

ikke er dikteret af nogen kirkegårdsvedtægt, men er fremstået ganske spontant. Altså: først har man overtrådt gældende bestemmelser om, at man ikke laver nogen kirkegårdsvedtægt, — og derefter går man let hen over den kongelige anordnings regler om, hvor brede gravsteds-gangene skal være, — for de skal nok helst være væsentlig bredere end dem, der findes her. Gældende højtidelige bestemmelser synes således endnu ikke at være „slået igennem“ på *Lyø*, — men da resultatet er så hyggeligt, forstår man godt, dersom provsten ikke har gjort sig vred på menighedsrådet.

På gravstederne findes der en ret rig flora, — især ynder man roser.

I våbenhuset er hensat tre trægravminder af ganske imponerende omfang, — de er 175—190 cm høje, ca. 50 cm brede og 8—9 cm tykke, — særdeles velbevarede og interessante. Disse ligtræer bærer en lang indfældet tekst og er rejst for følgende tre afdøde: *Lauritz Ipsen* (død 1660), *Hans Jypsen* (1666) og *Henrik Vesling* (1731), — sidstnævnte er en gravramme. I koret er et epitafium over præsten *Søren Jensen* (1680), og på kirkeloftet henligger en ligbære, der er 370×55 cm, 9 cm tyk, — desuden har den en forlængelse på 83 cm, der også er beregnet på at bære i. Den har dog ikke været brugt i mange år, og det fortælles, at da den sidste gang først i dette århundrede blev benyttet, blev de karle, som skulle bære den, fulde og havde nær tabt kisten.

Blandt øens begravelsesskikke hørte tidligere dette, at gårdenes karle gravede graven til deres husbond, og det blev de godt beværtet for. Klokkeringningen besørgedes af degnen og skolebørnene, — og der lever endnu folk, der kan berette om dengang, de som børn havde været med til at ringe for lig.

Nu er disse forhold ændret, — men til trods for, at *noget* af det karakteristiske ved kirkegården er blevet fortid, lever der nok endda som nutid, og det kan nok give impulser og gode indtryk.

Forsøm derfor ikke at lægge vejen om ad *Lyø*, — ikke blot for *Valdemar Sejrs* skyld, men også for kirkegårdskulturens.